

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4—
 pololetna . . . K 2—
 četrtletna . . . K 1—
 posamezna štev. 10 vin.

Ne frankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasilo slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.

Štev. 18.

V Ljubljani, 30. marca 1917.

Leto XII.

Dr. Vinko Gregorič.

Gospod deželni poslanec primarij dr. Vinko Gregorič bo 1. aprila 1917 praznoval svojo šestdesetletnico. Naš list v imenu slovenske katoliške delavske demokracije ob tej priliki najpristrčnejše čestitke jubilantu, ki je bil vedno in je med najboljšimi prijatelji slovenske katoliške delavske demokracije. Dr. Vinko Gregorič je v prvi vrsti mož dela; takorekoč rojen zdravnik. Svoj stan ljubi nad vse. Pravi Ljubljčan je, mož, ki gori za procvit in za napredek bele prestolice naše Slovenije. Kremenit značaj, da mu ga je malo enakih: odkrit mož, ki, kar misli, tudi pove ne glede na to, če je to komu všeč ali ne. Skrben rodbinski oče. V Ljubljani ga vse spoštuje in ceni. Ljubljana se mu ima tudi veliko zahvaliti. Marsikatero reč, s katero se košatijo drugi, je on izprožil.

Kdor misli, da bomo pisali zdaj njegov životopis, se moti. Le nekaj potez o značajnem možu dela gospodu primariju deželnemu poslancu dr. V. Gregoriču.

Ko se je vrnil g. dr. Gregorič kot zdravnik z vseučilišča, je takoj zaslovel med Ljubljčanmi, ki so kar tiče zdravnikov, zelo izbirični, kot eden najboljših zdravnikov. Posla je imel veliko. Ljubljčanom se je močno priljubil. Vse ga je cenilo in spoštovalo kot moža. V ljubljanski takozvani družbi bi bil lahko igral vodilno vlogo, če bi ne bil značajen mož. A njemu niso ugajala protikonfesionalna stremjenja gospode. Bili so ravno časi, ko so se pričeli duhovni cepiti: na eni strani narodno-napredna stranka, na drugi katoliško-narodna stranka sta se ustanovili. Dr. Gregorič ni premišljeval niti trenutek. Pridružil se je odločno katoliško-narodni stranki in kandidiral in prodril pri občinskih volitvah v občinski svet, kjer sta s p. g. prelatom Andrejem Kalanom vodila odločno in stvarno opozicijo proti večini narodne napredne stranke. Občinske volitve so bile takrat nad vse besne. Strasti do skrajnosti razpaljene. Mlademu fantu, ki sem bil takrat, mi je ostal v globokem spominu prizor, na katerega sem naletel v stari Slonovi ulici pred takratno Luckmannovo trgo-

vino, kjer stoji zdaj poslopje glavne opšte.

Bilo je po razglašenem izidu volitev v III. razred. Po Slonovi ulici je privihrala večja skupina ljudi; gosposko so bili oblečeni. Med njimi sta šla gospoda dr. V. Gregorič in rajni gospod Peterca. Psovali so ju, a gospod dr. V. Gregorič se jim je le prezirljivo smehljaj, ognjevitejši gospod Peterca je pa vzrožil in jim povedal nekaj takih, da so se hrulači kar razkropili. In v občinskem svetu je dr. Gregorič ob vsaki priliki krepko nastopal. Posebno, kadar je šlo za proračun, je stvarno nastopal za koristi svojih volilcev. Politični nasprotniki so se ostrega debaterja bali, ga napadali; a cela Ljubljana je vedela, da so ga vsi spoštovali in ga vse spoštuje, ker ostal je kot politik vedno nesebičen, ki mu ni bilo nikdar na tem, da bi se bil okoristil v zavodih, kjer je sodeloval. Korupcije, te gospod primarij dr. Gregorič nikdar ni mogel trpeti. Ker ni nikdar prikrival svojih misli, se je, kar je usoda odkritih ljudi, marsikomu zameril.

Ko je dr. Krek ustanovil slovensko krščansko socialno delavsko organizacijo, je naš slavljencec posebno na shodih mnogokrat nastopal za koristi slovenskega krščanskega socialnega delavstva. Prvič sem ga slišal govoriti na shodu pri Šmajhelmu, bil je zelo sijajno obiskan shod, tisto zgodovinsko nedeljo, ko se je dopoldne v »Rokodelskem domu« sprejel Socialni načrt slovenskih delavskih stanov. V spominu mi je ostal stavek njegovega govora: »Zdravnik pozna najbolje bedo delavstva, ker pride med delavske družine takrat, ko se jim najslabše godi, kadar oče zbolí.« Stvarno, a ravno zato še bolj vzpodbujajoč je priporočal delavstvu kršč. soc. organizacijo.

Tudi potem, ko smo podlegli v Ljubljani, se je dr. V. Gregorič pečal z ljubljanskimi občinskimi in javnimi zadevami. Včasih, ko je bila takorekoč kritika prepovedana, ni molčal. Zato je moral po takratni večini deželnega odbora kranjskega veliko prestat, a kremenitega moža vse neprilike niso popolnoma nič omajale. Liki zlato je ostal zvest svojim vzorom in načelom, ki so bila in so vedno tudi naša.

Sodeloval je tudi na gospodarskem

polju posebno kot večletni predsednik »Vzajemnega podpor. društva«. Njegova misel je bila »Grand Hotel Union«, ki se je tudi izpeljala. On je ustanovil društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Vodil je dolgo vrsto let tudi stanovsko organizacijo kranjskih zdravnikov, če tudi so bili njegovi stanovski tovariši skoraj vsi drugačnih političnih nazorov, so se le radi uklonili njegovemu vodstvu, ker so znali, da je on to reč najbolje razumel in poznal.

Kot publicist se je dr. V. Gregorič pečal v prvi vrsti z gospodarskimi in z občinskimi vprašanji. Izpod njegovega peresa imamo veliko študij in člankov, ki se vsi odlikujejo z resno stvarnostjo. V najhujših časih nasprotniki njegovim sestavkom niso mogli dosti ugovarjati, tako trdno je vedno podprl, kar je trdil. Pomagali so si s kričanjem, češ: česar ne moreš mirno ovreči, pa kriči; saj ljudje kričaču rajši verujejo kot resnim dokazanim trditvam.

Zdaj zastopa gospod primarij dr. V. Gregorič gorenjske mestne kraje v deželnem zboru. Tržiško delavstvo na primer prav dobro ve, kako vneto se zavzema za njegove koristi.

Kremenitemu liki mravlji pridnemu primariju dr. V. Gregoriču ob njegovi šestdesetletnici res iskreni:

Se mnogo let v blagobit naši javnosti!

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Kaj je s petrolejem? Tako se povprašujejo ljudje. Že nekaj mesecev je, odkar se je ustanovila »Petrolejska centrala na Dunaju«. Zoper to ustanovitev nima nikdo kaj ugovarjati, kajti prav je, da se promet s tako važno ljudsko potrebščino kot je petrolej, uredi, — pač pa je vsakdo upal, da se bo po tej centrali uredila enakomerna razdelitev petroleja ne le na razne kraje ampak tudi na razne trgovine in konzumente. Pa v tem pričakovanju smo bili varani, kajti, danes po preteku večih mesecev ni petroleja in ako greš po mestu, najdeš semintja cele procesije stati od začetka ulice, pa do gotove trgovine, v kateri se je zavohal petrolej. Pred eno trgovino stoji mogoče nad 1000 ljudi, —

stoje po cele ure in zadnji po navadi odidejo prazni. Kdo jim zameri, če so za to upravičeno nevoljni. Doma ima gospodinja otroke, kuhati mora kosilo, polno družega dela jo čaka, — pa naj stoji tu kot za kazen po več ur in nazadnje še zastonj. Ali se res ne da odajati urediti na način, da bodo dobili vsi enako ne pa samo nekateri in da ne bo treba zamuditi cele poldneve, da se pride do pol litra petroleja? Naše mnenje je, da se da to vprašanje urediti edino pravično na izkaznice. Temelj te ureditve je pa seveda, da mora biti toliko blaga kot se izda izkaznic, da bo vsak vedel, da dobi vseeno blago, če pride tudi eno uro pozneje na vrsto. — **Vprašamo tudi, zakaj se ne dodeli potrebna količina petroleja tudi konsumnim društvom? Ali so morebiti konzumentje prisiljeni nositi že v itak precej poln mošnjček trgovcev.** Prosimo merodajne činitelje, naj nemudoma uredijo to vprašanje, ker potreba je vedno večja in ga ljudje tudi poleti ne bodo mogli popolnoma pogrešati. — Pomanjkanje petroleja in premoga je pravi škandal. Petroleja je, kar ga imamo v Galiciji za domačo vporabo več ko dovolj. Reda ni takega, kakršnen bi moral biti, na železnicah. V tem tiči zlo in v tem, ker parlamenta ni, ki bi dal vardo tistim, ki povzročajo take zanikrne prometne razmere, da so ljudje brez petroleja in brez premoga.

Za Trst je selilni termin podaljšan do 24. maja t. l.

Cesar ne sprejema za čas vojske nobenih avdienc, razum strogo službene značaja.

Strojje nadzorstvo in zasledovanje je odrejeno glede babic, ki bi pomagale pri odpravi ploda. Vzame se jim diploma ter prepove za vedno obrt.

Komu je pošiljati zapuščino v vojni padlih vojakov? Vojno ministrstvo je odredilo, da je pošiljati pri padlih vojaki najden denar, odlikovanja, zlatnino in srebrnino ter listine na zapu-

Zagonetka.

Gospod fotograf Alfred Klun hodi z dolgimi koraki po svojem medlem atelierju. Ves iz sebe je.

Miren je pa gospod davčni eksekutor Peter Šepetavec, ki hladno gleda, kako se Klun razburja.

»Je li mogoče, ljubi moj stari prijatelj Peter, da ti tako postopaš z menoj?« vprašuje razburjeni fotograf. »Rubiš me? Smešno bi to bilo, če bi ne bilo tako žalostno. Saj že celih dvajset let vsak večer skupaj marjašava. Ob dvajsetletnem jubileju si mi celo poklonil čašo s srebrnim pokrovom —«

»Ti si me pa zato fotografiral,« mu poseže v besedo gospod Šepetavec. »Tretjič si mi zdaj že tekom četrte ure povedal, dasi tega niti ne tajim. Prosim te, ne zamenjavaj pojmov. Nisem namreč samo človek, marveč tudi uradnik. V mojih prsih bivati dve duši: tvoj prijatelj pri marjašu Peter, ki te bo zvečer čakal in cesarski eksekutor Peter Šepetavec; ta ti pa tretjič napove, da bo jutri zjutraj točno ob 9. uri prišel po

ščinsko sodišče, — ako bi pa to ne bilo znano, na domačo občino. Perilo, obleka, kovčke itd. pa če je naslov znan, na ženo, otroke, starše ali sestre ozir. brate padlega.

Važno za železničarje. Sodiščem je zapovedano, naj obveščajo pristojna železniška ravnateljstva v vseh slučajih kazenske obtožbe, kjer gre za kakega železniškega uradnika ali uslužbenca, kakor tudi vse kazenske slučaje, kjer gre za javno varnost kake državne ali zasebne železnice.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Pritožbe proti gospodu delovodji Zalesjaku v ljubljanski tobačni tvornici želimo natančno ugotoviti. Tiste delavke, ki imajo kako pritožbo proti njemu, naj jo pismeno s podpisom ali pa ustmeno osebno naznanijo našemu uredniku.

Prehod na mir.

Na nekem shodu v dunajski »Harmoniji« je izvajal starosta avstrijskega kršč. soc. nemškega delavstva, dež. odb. Leopold Kunschagg:

Pravico imamo in dolžnost nam vleva, da se pečamo s prehodom vojske na mir. Prvi pojav bo, da se bo armada demobilizirala. Od 18. leta do meje starostne dobe je vdinjala vojska vse količkej sposobne može. Armada šteje milijone. Že to, kako bodo vse te ljudi poslali domov, je tehnično zanimivo vprašanje. Kar je šlo v zadnjih letih takorekoč sunkoma yun, se bo naenkrat vrnilo. A s tem vprašanjem, kako bodo to rešili, naj se peča vojaška uprava. Nam gre za to, da preiskujemo, kako bo to vplivalo na narodno gospodarstvo. Ali bo v stanu zaledje tem milijonom nuditi obstoj? Danes imajo vsaj obleko, hrano, stanovanje. Ali bodo vse to imeli, ko se bodo povrnili domov? Na tisoče eksistenc je popolnoma uničenih, obrt-

zapečateno pohišstvo, če ne boš do takrat poravnal tistih 20 kron 25 helarjev, ki si jih dolžan, da jih plačaš.«

»Lepo mi dokazuješ tvoje prijateljstvo!«

»Lepo te prosim, v kakšni zvezi je pač najino prijateljstvo z mojimi uradnimi posli. Kolikokrat ti bom moral še povedati, da moraš ločiti človeka od eksekutorja, gostilno od postave.«

»Ne, reci, kar hočeš, grdo je, ker ravno ti postopaš proti meni.«

»No, eden je moral to prevzeti. Zakaj bi ne smel tega jaz?«

»Nikdar ti ne bom odpustil, nikdar!«

»To ni lepo od tebe. Saj me skoraj vsak večer obereš, da plačaš, kar za praviš. Če celo kdaj dobim, plačam jaz, ker ti vedno dosledno pozabiš denarnico. Da bi podprl tvoj obrt, sem se ti v teh dvajsetih letih pustil fotografirati v najrazličnejših postojankah. Celo kot eksekutor, kadar rubim, sem se pustil fotografirati. Plačal sem ti vselej z dobrim cesarskim denarjem, a kljub temu si me v vseh tvojih izložbah razobesil. Ti mi pa nočeš odpustiti, če hočem tudi

niki ne bodo imeli več obrti, ko se bodo vrnili, velikim pridobitnim skupinam so izpodmaknjena tla pod nogami. Stavbni obrt leži popolnoma na tleh, tekstilne industrije, ki je dajala zaslužiti stotisočerm delavcem, takorekoč ni več, tudi krojači ne bodo imeli čez nekaj mescev več surovin. Umetnim obrtom se ne bo kmalu nudila prilika preropenja. Industrija strojev, posebno fina mehanika, elektrotehnična industrija, mora počivati, ker bakra ni. O teh vprašanjih moramo pač že zdaj razpravljati. Predlagalo se je, naj se odpuste tisti, ki morejo dokazati, da lahko izhajajo: samostojni kmetje, trgovci, uradniki, sluge, nastavljenici. Prednost bi imeli tisti sloji, ki po vojski niso toliko žrtvovali, kakor široke plasti delavstva. Milijoni delavcev so odrinili pod orožje, ki ne bodo mogli dokazati, da se morejo preživeti. Njih mojstrov ni več. Njih tvornice so ali zaprte ali pa delajo dekleta in žene v njih. Protekciji bi se odprla na stečaj vrata. Prebivalstvo bi bilo upravičeno nezadovoljno, nezadovoljni tudi tisti, ki bi morali ostati v armadi. Ozirajo naj se toraj na starost. Tisti, ki jim nalaga postava najnižjo vojaško dolžnost, naj se prvi odpuste. Stari črnovojniki so to, ki bi jim, če bi bile razmere vsaj približno normalne, ne bilo treba služiti. Obrtniki in kmetje, tudi delavci so med njimi. Črnovojnike drugega poziva in tiste, ki jih je vojska ravno presenetila ob koncu njih aktivne službe, ki bi bili postali sicer leta 1914 in 1915 rezervisti in ki služijo cesarju že šesto leto. To zahteva pravičnost. Gotovi stanovi bi morali imeti prednost; predvsem rudarji in delavci v plavžih: izučeni delavci, ki so takorekoč rojeni za svoj poklic in ki so kot mladi fantje zrasli v rudnikih in v plavžih. Te delavce potrebujemo v prvi vrsti, da bodo ustvarili temelje ostalim obratom. Zaloge premoga so že skoraj vse pokurjene. Brez premoga morajo tvornice počivati. Tudi

pri tebi kaj zaslužiti. Ali je to dosledno?«

»Vrag vzemi tako doslednost; zadnjič sva igrala skupaj.«

»Kakšna neumnost! No, na svidenje zvečer. Z Bogom!«

»Ne bom prišel.«

»Ha! Ha! Dobra je ta,« se smeje eksekutor. »Tega se pa ne bojim. Tako gotovo boš zvečer prišel, kakor gotovo bom jaz jutri zjutraj prišel k tebi.«

Odšel je.

Alfred Klun zvečer res ni prišel — prvič v dvajsetih letih.

Motiš se pa, če misliš, da ga ni bilo, ker je bil tako značajan. O ne, z značajnostjo je bil Alfred, kar je živel, vedno sprt. Lahkomišljen, kakor je bil, je preživel v svojem življenju že veliko viharjev. Taka malenkost, kakor rubežen, ga ni niti posebno razburila.

Kaj so mu že vse zarubili. Saj je bil dijak in gledališki igralec, predno se je bil posvetil črni umetnosti fotografiranju. V kakšnem tesnem stiku sta pa navedena častitljiva stanova velikega spo-

naš material je popolnoma porabljen. nujno potrebujemo rudo. Stan, ki se bo moral tudi takoj poslati domov, je učiteljstvo. Žalostno je, kako je vojska šolo poslabšala. Kar tiče mladeniške vzgoje in izobrazbe, je slabo. Le z največjim strahom gledamo v bodočnost. Bojimo se, če bo sedanji naraščaj kos velikim nalogam, ki mu jih bo naložila vojska. Otroci delavstva, naroda, najdragocenejše, kar je narodovo, se morajo kolikor mogoče hitro rešiti. Šole brez učiteljev si pač ne predstavljamo. Ker so učitelje veliko čez mero pritegnili v vojaško službo, je mladina trpela strašno škodo.

Stari grehi in dolžnosti prometne politike.

Mobilizirati se mora gospodarska sila, poživeti gospodarsko življenje. Občinske, deželne in državne uprave se morajo že zdaj posvetovati, kako naj poživijo gospodarsko življenje. Še javne uprave ga morajo napotiti na pravo pot. Moč posameznika, pa če bi bil tudi Haeckelnov nadčlovek, bi se razbila. Javne uprave občin, dežela in države morajo to izvesti. Sodelovati more in mora tudi zadnja kmečka občina. Tam, kjer se pričakuje, da bi se kmalu dosegel uspeh, naj se prične. Otvorijo naj se v prvi vrsti taki obrati ki najhitrejšo poživijo ostalo gospodarsko življenje in ki dajo zaslužiti širokim plastem ljudstva. Česa najnujnejše potrebujemo? Zakaj ni nobenega reda v našem gospodarstvu? Promet je popolnoma odpovedal. Ni dovolj prometnih potov — prometnih sredstev. Ustvariti si moramo prometna pota in prometna sredstva. V vojski z Rusi smo razpolagali le z eno železnico: cesarja Ferdinanda severno železnico. Od časa do časa je bila tako preobložena z vojašk. transporti, da za civilno službo ni prišla niti v poštev. To smo jeseni britko čutili. Da se mora nadaljevati strašna stradalna preizkušnja naroda, je posledica naših ne-

štovanja vredno napravo izvršiteljev rubežni, je pa itak splošno znano.

Zdaj mu je bilo pa res težko pri srcu. Najlepša kosa njegove opravne mu hočejo vzeti. Ne gre mu v glavo in ne zapopade, da bo to storil njegov mladeniški prijatelj, s katerim sta v šoli trgala hlače skupaj. Skupaj sta hodila na gimnazijo; Klun je celo en semester obiskaval vseučilišče. Oba sta pa kmalu zgodaj izprevidela, da v gospo vedo nista posebno zaljubljena. Šepetavec je pa stopil v urad neke odvetniške pisarne. Ko je doslužil vojake, se je predstavil svetu zopet kot sodnijski eksekutor. Klun se je pa nekaj časa klatil po svetu predstavljajoč razne Revčke Andrejčke, s katerimi je dolgočasil ubogo občinstvo mnogo malih mest in trgov, in končno se je, ker svet ni hotel izpoznati njegovih vrlin, zapeljal v fotografski atelir. Preživljal se je deloma od slik in pa od posojil, ki so mu jih dajali lahkoverni ljudje.

Ko ga je Šepetavec zapustil, je Klun žalostno ogledaval zarubljeno pohištvo. Odšel je nato v svojo sobo, kjer je premišljeval, kako bi mogoče le še

zadostnih prometnih sredstev. Jeseni je bilo veliko krompirja v Galiciji, na Poljskem in v Rusiji. Šlo je le za to, da bi ga odpeljali, predno prikima zima, a tega niso mogli izvesti. Krompir je moral ostati zunaj izpostavljen strašni zimi, kakršne svet že dolgo ni videl. Saj se je še celo 17. marca poročalo na Dunaj, da krompirja ne morejo voziti, ker je še vedno mraza 9 do 12 stopinj pod ničlo. Kdo ve, če je ta krompir še sploh vžiten? Če bo nastopila strašna lakota, jo bo povzročila okolnost, ker ni bilo prometnih sredstev, ki bi bila omogočila, da bi bili krompir pripekljali, predno je pričelo zmrzovati. Ali ni ironija, ker je avstrijski državni zbor dovolil že pred več kot desetimi leti 400 milijonov kron za zgradbo prekopa Odra—Donava. Milijoni so se razpršili v zrak, od prekopa Odra—Donava je pa ostala le še pisarna, oddelek za zgradbo vodnih cesta, načrti in koli, ki so jih bili ugrebli, če jih že niso pokurili ljudje, ki so zmrzovali. Strašno pomanjkanje premoga je prisililo velike industrije, da so morale počivati; šole so morali zapirati; v Moravskih Orlicah se je pa premog sam unemal, toliko so ga bili namreč izkopali, samo odpeljati ga niso mogli. Prekop Donava—Odra bi nam bil privedel lahko poceni živila in premog! Potrebujemo novih potov. Bavarska je vprašanje vodnih cesta že rešila. Pred 14. dnevi so sklenili, naj se zgradi prekop Donava—Majn; pri nas se pa nihče ne zgane. Hitrejši in cenejši prevoz olajša življenje, poceni blago omogoči, da se industrija zopet poživijo, zaposli na tisoče in tisoče delavcev!

Če bi vlada že zdaj izdelala načrt za izpopolnitev števila železniških voz, kolikor ljudi bi dobilo delo? Potrebujemo na stotine novih lokomotiv in tisoče železniških voz; cela vrsta tvornic za zgradbo lokomotiv, železniških voz in drugih strojev lahko in morajo pričeti kmalu delati. Ponovitev obrata bo zaposlila na tisoče ključavničarjev, kova-

rešil svojo last iz rok svojega neizprosnega, trdega prijatelja. A naj že misli kakor hoče, ničesar se ne spomni. Ker se je med tem zmrščilo, je s silo otrešel zle misli. Segel je po svojem površniku, da pri plemenitem marjašu pozabi vsakdanje skrbi. Saj bi se mu niti ne sanjalo, da bi ne šel marjašat, kar je že Šepetavec ob svojem odhodu prerokoval.

»A kaj, si bom že kaj domislil,« je rekel Klun. Že se je pokrival, ko sliši, kako štorcklja nekdo po stopnicah.

Šepetavec je odprl vrata in je posvetil. Tam je res stal močan, okoren mož, približno 25 let star. Ko je prišel pred fotografa, ga je zabodeno pogledal.

»Ali ste Vi,« je došlec vprašal. Mož se je opotekal, jecljal. Poznalo se mu je, da ga ima precej pod kapo.

»Mogoče, koga pa iščete?«

»No, tistega, ki dela slike, fotografirarja.«

»Ta sem jaz!«

»Lepo, toraj kar pričnite.«

»Ali nočete vstopiti, gospod? Tu je preprih in nič primeren prostor za daljši razgovor.«

čev, strugarjev, tesarjev, sedlarjev, tapetnikov in drugih rokodelcev. Vlada naj že zdaj misli na nova prometna pota in naj nemudoma naroči veliko lokomotiv in železniških voz. Kar bi se izdalo, bi ne bilo takozvano zasilno delo pri kopanjih, za katera so izmetali pred vojsko milijone. Ureditve rek i. t. d. stanejo grozno veliko denarja, zaslužijo pa le podjetniki, izučeno delavstvo nima ničesar od takih del. Ravno tako nujno, kakor železniške vozove, potrebujemo ladje. Naša prehrana se po vojski ne bo izboljšala, marveč še poslabšala. Prisiljeni smo, da dobavljamo živila iz inozemstva. Amerika nam ne bo dajala na razpolago ladij, Anglija, Francija, Italija tudi ne. Anglija je že zdaj vse proste ladje najela za dobo petih let. Mi potrebujemo lastno trgovsko mornarico. Vlada mora že zdaj vse storiti, da se prično ladje takoj graditi. Zaposlenih bo tako zopet veliko delavcev. Krojači, čevljarji, klobučarji itd. bodo gotovo dobili delo.

Skrb za stanovanja in za invalide.

Navidezno zdaj stanovanj ne primanjkuje, a le navidezno. Mnogo gospodinstev je razpuščenih. Vsa večja mesta morajo pa zdaj računati, da bo v mesta prišlo veliko ljudi. Z dežele bo prišlo strašno veliko ljudi v mesta. Kmete je vrgla sedanja vojska iz njih osamelosti po svetu. Ljudje, ki se jim o življenju v mestih niti sanjalo ni, so prišli v velika mesta. Rumunski in galiski kmetje so živeli na Dunaju, v Gradcu, v Budimpešti. Prvič so videli mestne reči; seveda le to, kar jim je ugajalo. Sence ne, le mestno razkošje. Liki mušice bodo letali proti luči, dokler si ne bodo ožgali perut. Na tisoče jih ne bo prišlo več domov. Veliko jih je izgubilo stik z domom. Žena, otroci, starši, svojci so morebiti umrli, nobena reč jih več ne vleče domov. Kar tiče invalidov je pač splošna sodba, da jih s kako harmoniko pač ne smejo odpraviti. V invalidnih domovih ne bo za vse dovolj prostora.

Vprašanje prehrane.

Vlada mora že zdaj vedeti, kako bo v bodoče prehranila ljudi. Sedanja vojska nas je izučila, da bomo tudi v bodoče navezani na lastne pridelke. Vojsko bi bili izgubili, če bi se ne bilo toliko pridelalo, kljub temu meščani in delavci stradajo. Politika vlade in vojaška strategija v bodoče ne bo smela misliti le na topove, puške in na patrone, marveč tudi na hlebce in na močne vreče. Vse se bo moralo storiti, da se bomo doma še več pridelalo, kot dozdej. Marsikaj, kar je bilo do zdaj navada, se bo moralo opustiti. V letu 1913 je prišlo v Avstriji s pomočjo ogrskega uvoza na glavo 205 kg plemenitega žita. In takrat smo imeli še meso, sočivje, krompir, zelenjavo, ječmenček, riž itd. Po nakaznici pride zdaj na delavca 83 kg moke in kruha, na težkega delav. 109'5 kg. Tako silno se je naša prehrana znižala. V resnici pa pade navedena množina na 60, oziroma 80 kg za težkega delavca. Vlada mora uvideti, da tako naprej ne gre več. Umrljivost in boleznj napredujejo;

zdravje prebivalstva pada. A kljub temu skrbe bolj za divjačino, kot za koristno živino. Novembra so pozvali vlado, naj ustavi krmljenje divjačine s senom. Zdaj šele, pred nekaterimi dnevi, je zagledala beli dan odredba, ki prepušča dežel. vladam, da lahko prepevoje krmljenje zverine s senom, a poskrbeti se mora za nadomestno krmo, da bo živina prebila. Kaj se godi, da se odpomore pomanjkanju krme? Kmetu se vzame oves za 28 kron; polovico ga do 50% zmeljejo, ostanek se pa proda kot krma živini za 40 kron! In protekcijo moraš imeti, da dobiš tako krmo! Konzumenti in vlada naj se ne čudijo, če kmetje nočejo oddajati blaga. Saj jih naravnost napeljujejo, da ga prikrivajo. Zverini so pripravili pozimi več sto železniških voz sena; poleti uživajo srne in jeleni najmastnejšo travo, tudi žito; živina v hlevih mora pa slabo životari. Mesa, mleka in surovega masla mora seveda v takih razmerah primanjkovati. Dobili bomo za to zopet ostro odredbo glede na mast. Po strašnih naukah sedanje vojske naj se že vlada osrči in nastopi proti lovskim izrodkom. Štajerska n. pr. se je od leta 1897 izpremenila, mislim na zgornjo in srednjo, zelo hitro v pravo industrijsko deželo. Kmeti stan, ki je prej preskrboval mali krog konzumentov, mora danes, ko se je proizvajala zmanjšala, preskrbeti več ljudi. Mesto da bi pa pospeševali kmeti stan, so od l. 1903 do leta 1912 nakupili nič manj kot 3252 kmetijskih posestev in jih izpremenili v lovišča; 55.103 ha so bili odtegnjeni produkciji! Koliko živine, mleka, surovega masla, žita se je tako potratilo! Imamo cesarsko odredbo, ki prepoveduje med vojsko prodajati kmetijska posestva. A kljub temu hodijo gotovi ljudje po vaseh, da pridobivajo kmetijska posestva za lovišča. Vsak, ki je v sedanjosti vojski obogatil, hoče vsaj glede na lov posnemati grofe in barone. Prej je mogoče v Galiciji lovil uši, zdaj pa jelene in srne, saj je v vojski zaslužil milijone. Posodijo denar, pri prisilnih dražbah pa nakupijo posestva. Tega ne prepoveduje nobena odredba. V Mariazellu n. pr. so se nastanili agenti velikega lastnika usnjaren Flescha, ki bi rad nakupil lovišča, da bi postal sosed Kruppov in Hoyosov. In tako se godi povsod. Ali se ne podpira tako angleška politika, ki nas hoče izstradati?

Vojno oderuštvo.

Potreben je boj proti vojnemu oderuštvu. Vojska, ki je rodila oderuštvo, ga mora tudi odpraviti. Če tvornica za čevlje z ustanovno glavnico 4 milijonov doseže čisti dobiček 1.700.000 kron, to razi 41%, je to oderuštvo, ki ga mora država napasti. Narod sam mora nastopiti, organizirati in zbirati se okoli stranke in časopisja, ki ne pleše okoli zlatega teleta. Organizacija jamči uspeh v vojski, v Avstriji nismo glede na prehrano organizirani. Stradajo tudi v Nemčiji, a lakota je tam organizirana. Tam vse strada, naša beda pa ni enakomerna. Denar in zveze so omejile bedo. Kadar se bo sedanja vojska končala, ji bo sledila druga: obračun s krvosesi in

s pijavkami, veleizdajalci, ki so se z vojsko obogatili. Vojska ne bo lahka, bo strašna, ker se bo vojskovala z enakimi silami. Sovražnik razpolaga z velikansko glavnico. Država, dežele, občine so obubožale, vojni oderuhi so pa postali milijonarji. Denar pa vlada svetu. Vojno oderuštvo bo dobilo svoje zaveznike v strahopetnem, podkupljivem časopisju, ki laže in zapeljuje narod, pri podkupljivih politikih, pri podkupljivih uradnikih, pri vplivnih dostojanstvenikih. Le železna organizacija more klubovati prešernemu sovražniku. In to so naša delavska društva, ki čuvajo naše stanovske in poklicne koristi. Pristopiti morajo našemu armadnemu zboru tudi meščani in kmetje. Čas zahteva, da držimo skupaj enake vere in načela: Kdor ne dela, naj ne je! Podražili so popir le z namenom, da se prepreči obstoj protikapitalističnega časopisja. Bog blagoslovi mir, bodočo vojsko, ki nas čaka, pozdravljamo!

Protiv bolečinam v udih se je zadnja leta pojavilo nešteto vtrjalnih sredstev. Večina jih je zopet izginila, ker se niso izkazala. Pojavljajo se pa še vedno nova sredstva, ki jih s kričečo reklamo ponujajo. Kdor pa se noče baviti z novimi nepreizkušenimi vtrjalnimi sredstvi, porablja za odstranitev bolečin v udih zaupljivo že pred 20 leti preizkušeni in od mnogih zdravnikov priporočeni Fellerjev rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-fluid«. Na mnogoštevilnih razstavah je bil odlikovan z zlatimi kolajnami. Mnogi zdravniki so se pohvalno o njem izrazili in nad 100.000 zahvalnih pisem ga priporoča v vznesenih besedah hvaležnosti za odstranitev mučnih, pogosto zastaranih bolečin v udih. Predvojne cene: 12 steklenic pošlje franco za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 264 (Hrvatska). Istotam se lahko naroči Fellerjeve nalahno odvajalne rabarbarke kroglice z znamko »Elsa-Pillen«, 6 škatlic fanko samo 4 K 40 h, ki ne učinkujejo drastično, ne draže želodca in so popolnoma neškodljive ter zelo priljubljene. Izborjen je in hitro olajša bolečine Fellerjev klinček proti migreni (»Elsa-Mentolstift«). — 1 karton stane samo 1 K. Priročna poraba.

Okno v svet.

Cene vinu v Dalmaciji. Hektoliter dobrega črnega dalmatinskega vina plačujejo trgovci po 350 do 400 K.

Krompirja dobi na Dunaju ena oseba na teden pol kilograma.

»**Na nakovalu sreče**« je naslov prekrasnemu igrokazu, ki se v soboto, nedeljo in v ponedeljek predstavlja v »Kino Central« v deželnem gledališču. V glavni vlogi nastopa slavni igralec F. Zelnik.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc**. Tisk Katoliške Tiskarne.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prtji, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

NESREČA

da izgubiš z izpadanjem in redko rastjo las najlepši, najplemenitejši naravni kras, in izgledaš vsled tega neznamenit in postaren, zadene le onega, ki ne neguje svojih las. Zato svetujemo v doseg bujne rasti las **Fellerjevo** slovo, pristno **Tannochina pomado za lase z zn. »Elza«**. Tisoči hvalijo njen dobri učinek proti naglavnim luskinam in izpadanju las. Ista stori puste lase bujne, voljne, dá lasem svit in obnovi prvotno bojo ter prezgodnjo osivelost prepreči. Predvojne cene: 1 lonček št. I. 1 K 60 vin., št. II. (močnejša vrsta) 3 K. — Za nego brk priporočamo Fellerjevo mazilo za brke; 1 lonček 50 vin. Le pristno se dobi pri lekarnarju **E. V. Feller, Stubica, Elza trg št. 264** (Hrvatsko).

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.